

Statuti themeltar i Republikës Shqiptare (1925)

(Tirane, Shtypshkronja "Nikaj,, 1925)

Kombi Shqiptar i lirë dhe independent, kryenaltë për kohën e tij të kalueme dhe plot besim për kohën e ardhëshme, në Kuvendin Kushtetues vendon këtë Statut.

Kapitull I.

FORMIM I SHTETIT

Pjesa A.

Dispozita të Përgjithshme

Art. 1. Shqipnija asht Republikë Parlamentare e Kryesueme prej një Kryetari. Sovraniteti buron prej popullit.

Art. 2. Republika Shqiptare, asht independente, e pa-ndame, tanësija tokësore e sajë e padhunueshme edhe toka e sajë e pajetërtueshme.

Art. 3. Flamuri Kombtar, asht i kuq me shqipe të zezë dy krenshe në mes.

Art. 4. Shqipja asht gjuha zyrtare.

Art. 5. Republika Shqiptare s'ka fé zyrtare.

Të gjitha fé e besimet janë të nderueme dhe lirija e ushtrimit dhe e praktikimit të jashtëm të tyre asht e sigurueme.

Feja nuk mund të formojë pengime juridike me as-nji mënyrë.

Fé e besimet kurrsesi nuk mund të përdoren për qëllime politike.

Art. 6. Tirana asht Kryeqyteti i Shqipnis.

Art. 7. Pushteti legjislativ ushtrohet prej Senatit e Dhomës së deputetve si mbas këtij Statuti.

Art. 8. Pushteti përmbaarues i përket vetëm Kryetarit të Republikës, i cili e ushtron me anën e Ministravet.

Art. 9. Pushteti gjyqsuer ushtrohet prej gjykatavet dhe vendimet e tyre epen n'emën të Republikës Shqiptare.

Pjesa B.

Pushteti legjislativ

DHOMA E DEPUTETVET

Art. 10. Përfaqësija Kombtare përmblihet në dy trupa; prej Dhomës së Deputetve, e përbbame prej deputetësh të zgjedhun nga populli dhe prej Senatit, i përbbamë prej Senatorve, të zgjedhun si mbas ligjës së posaçme.

Art. 11. Deputetët zgjidhen për 4 (katër) vjet dhe për ç'do 15.000 frymë një.

Art. 12. As kush nuk mund të pranohet për deputet pa qenë shtetas Shqiptar, pa pasë mbushun moshën 30 vjetshe, pa gëzue të drejtat civile e politike dhe pa pasun të gjitha cilësit e tjera të lypuna prej ligjës.

Art. 13. Cilësija e deputetit asht e pa-pajtueshme me ç'do nëpunësi të Shtetit me rrogë ose me nëpunësi komunale, ose me shërbimin aktiv fetar.

Art. 14. Deputeti nuk përfaqëson vetëm qarkun qi e ka zgjedhun, por kombin përgjithësisht.

Art. 15. Deputetit nuk mund t'i epet as një porosi urdhënore prej zgjedhësve të vet.

Art. 16. Deputetët kanë të drejtë me marrë një shpërblim prej 5000 fr. Ari në vjetë.

Këjo shumë mund të ndryshohet herë pas here me ligjë.

Art. 17. Mënyra e ushtrimit të zyravet të Dhomës së deputetve, caktohet në rregullorën e mbrendëshme të saj.

Art. 18. Parija e Dhomës së deputetve zgjidhet prej saj, dhe në gji të saj, në nisje të ç' do sesioni, për gjith vijimin e tij deri në fillim të tjetrit. Zgjedhja e paris dhe emnimi i nëpunësve të Dhomës së Deputetve, bahen mbas rregullores së mbrendëshme të saj.

Art. 19. Dhoma e deputetve shqyrton fuqit e cilësit e saj ligjore të misvet të vet, dhe gjykon e vendon mbi ta mbas parashkresavet të rregullores së mbrendëshme të saj.

Art. 20. Ç' do Mis i Dhomës së deputetve, asht i detyruem ma bamun dy bé; njanën përpara se të shqyrtohen fuqit e cilësit e tija, dhe tjetrën përpara se të nisë detyrën e tij si Deputet.

Beja e parë asht këjo: "Betohem n'emën të Perendis e mbi nderin t'em se kam për të kryem detyrën e shqyrtimit me ndërgjegje e asnjianësi të plotë.

Beja e dytë do të bahet me këto fjalë: "Betohem n'emën të Perendis e mbi nderin t'em se kam për të ruejtun besnikrisht mëvetësin e tanësin toksore të Shqipnis, se kam për t'i ndejun besnik Atdheut e Republikës dhe për t'u dalun zot Statutit e ligjëvet të Shtetit, e se kam për të kryem detyrën t'eme me ndërgjegje të plotë për të mirën e përgjithëshme pa u-penguem as pak prej interesash të veçanta a krahine.

Art. 21. Deputeti i zgjedhun rishtas qi, pa shkake të justifikueshme të vërtetueme siç duhet, nuk paraqitet deri në dy muej përpara Dhomës së deputetve për të bamë ben e detyrshme, quhet i ramë nga deputetsija.

Gjykimi mbi pranueshmin a mos të shkakevet justifikative, i përket Dhomës së deputetve.

Art. 22. Deputeti qi për dy muej rrjesht mungon prej mbëledhjevet pa auktorizimin e Dhomës së deputetve, quhet vetiu i rrëxuem nga deputetsija.

Art. 23. Kur, për ç' do arsye qi të jetë, mbetet zbrazët vendi i një deputeti, mbrenda dy muejsh prej ditës së zbrazjes, por jo ma parë se një muej, duhet zgjedhun një tjetër në vend të tij.

Art. 24. Dhoma e deputetve, mblidhet vetiu dy herë në vjetë në dy sesjone të rregullshme të tremuejshëm.

I pari sesjon fillon me 15 Shtatuer e mbaron me 15 Dhetuer, dhe i dyti fillon me 1 Mars dhe mbaron me 31 Maj të ç' do viti.

Art. 25. Deputetvet nuk mund t'u kërkohen përgjegjësi për mendimet e shfaquna e për votat e dhanuna në Dhomën e deputetve.

Art. 26. Në kohë të sesjonit, deputetët nuk mund të gjinden të burgosun për borxh.

Gjith ashtu, në kohë të sesjonit, nuk mund të ndiqen as t'arestohen për çashtje penale, pa lejen e vendimin e Dhomës, veç se n'u kapshin në faj e sipër për krim. Në këtë rasë auktoritetet gjyqsore janë të detyruem me lajmue Dhomën e deputetve, mbenda 24 orësh me anë të Ministris së Drejtësis.

Për delikte e krime politike, deputetët gjykohen dhe dënohen kurdoherë, do-me-thanë mbrenda e jasht sesjonit, prej Gjyqit të naltë me auktorizimin e Dhomës si mbas ligie së posaçme.

Art. 27. Dhoma e deputetve, ka të drejtë me dekretue lirimimin e një misi të vet për gjith kohën e sesjonit, në qoftë se ka qenë zanë në periudhë të pushimevet, me përjashtimin e atyne qi janë zanë për krime.

Art. 28. Në sesjon të jashtzakonshëm bisedohen vetëm ata sende qi e kanë shkaktuem, të cilat do të caktohen në programën e pregatitun prej Qeveris.

Kryetari i Republikës ka të drejtë me e mbyllun këtë sesjon kur do qi t'a shohë me arsye, por gjithmonë ma parë se të nisë sesjoni i zakonshëm.

Art. 29. Në të hapun të sesjonit të parë të zakonshëm, Kryetari i Republikës me një ligjiratë ase lajmesë, parashtron gjendjen e përgjithshme të vendit e masat e gjykueme të nevojshme për me u-marrë atë mot prej Pushtetit përmbarues, dhe Dhoma i ban një përgjegje sa ma të shpejtë.

Art. 30. Dhoma e deputetve nuk mund të bisedojë e të vendojë pa qenë pranë një ma shum se gjysma e të gjithë misvet të saj qi kanë kaluem ndëpër formalitetet e artikujvet 19 e 20.

Nuk njehen në numër të përgjithshëm ata qi mungojnë me leje.

Art. 31. Të gjitha vendimet votohen me shumicë absolute të deputetvet qi gjinden pranë. Zgjedhjet qi i përkasin personave, në qoftë se nuk votohen për herën e parë me shumicë absolute, herën e dytë votohen me shumicën relative të deputetve të mbledhun.

Art. 32. Votimi i ligjevet bahet një here parimisht e dy herë artikull për artikull në tri dit të ndryshme.

Votimet për kodet e paraqitun prej Qeveris e të pregatituna prej një komisije të posaçëme të krijueme me ligjë, bahen toksisht (en bloc) në tri mbledhje në ditë të ndryshme, për veç ligjëvet, qi Dhoma me vendim i quen të ngutshme, të cilat votohen mbas rregullores së mbrendëshme.

Art. 33. Mbledhjet e Dhomës së deputetve, bahen botnisht. Për veç gjindjes s'armëvet kushdo tjetër mundet me marrë pjesë në to në konformitet me rregulloren. Bisedimet e Dhomës botohen në vëllime të posaçme.

Art. 34. Dhoma e deputetve, mund të bisedoj edhe në mbledhje të fshehtë në qoftë se kërkohet prej ministërvet ase prej pes deputetvet e në qoftë se pranohet prej shumicës, mbassi të kenë lanë Dhomën të gjithë ata qi s'janë deputetë.

Art. 35. Dhoma e deputetve asht e pa dhuneshme. Asnji zyrtar a fuqi armësh, për veç trupit

policuer me shenjë te veçantë, nuk mund të veket mbrenda Dhomës ase te porta e ndërtesës ku mblidhen deputetët pa vendim e kërkim të Dhomës.

Art. 36. Ç' do akt me fuqi ligjore do të spalle në gazetën zyrtare, e cila u dërgohet të gjitha Bashkive të Shqipnis.

Shpallja do të bahet të shumtën dy javë mbas votimit dhe akti hyn në fuqi e zbatim një muej mbas shpalljes, përveç atyne ligjëvet qi caktojnë një afat të ndryshëm për të hyemit e tyne në fuqi.

Aktet me fuqi ligjore do t'i inserohen në mbështjelljen zyrtare të ligjëvet e të dekretetvet.

Art. 37. Parija e Dhomës asht e detyrueme mbrenda në sesjon me i këthyem Pushtetit përmbarues ç' do projekt të paraqitun prej tij e të refuzuem prej Dhomës me gjithë arse e mos pëlqimit.

Art. 38. Asnji projekt-ligjë qi s'pëlqehet prej Dhomës së deputetve, nuk mund të paraqitet për bipedi një herë të dytë po n'atë sesjon.

Art. 39. Për gjith vjetë, Pushteti përmbarues do t'i paraqesë Dhomës së deputetve për shqyrtim e pëlqim Bugjetin e përgjithëshëm t'ardhunavet e të prishunavet të Shtetit, bashkë me parashtresën e mënyravet e të mjetevet mbas të clave do t'u bajë ballë atyne shpenzimevet.

Të gjitha t'ardhunat e shpenzimet e Shtetit, do të futen në Bugjet.

Bugjeti do të paraqitet gjithmonë në hapjen e sesjonit vjeshtuer, i cili s'mund të mbyllet pa u votue Bugjeti.

Mënyra e hartimit të Bugjetit, bahet me ligjë. Bugjeti votohet kaptinë për kaptinë, dy herë në dy ditë të ndryshme.

Pushteti përmbarues, në mbarim të vitit financiar dhe mbrenda në sesjonin e dytë të vitit financiar tjetër, do t'i paraqesë Dhomës së Deputetve për shqyrtim e pëlqim Bugjetin konsomtif të motit të kaluem, i cili votohet një herë përgjithësisht.

Art. 40. Kur, për ç'do arsye qi të jetë nuk arrijnë me marrë formën ligjore definitive Bugjeti i ri deri në fillim të vjetit financiar për të cilin asht përgatitun, Pushteti Përmbarues ven në zbatim atë ma të përparshmin për aq kohë sa do të vonojë pëlqimi e votimi i të riut.

Në rasë qi Dhoma asht çelun, at'herë këjo i hap një kredit të përmuejshëm se cilës degë t'administratës, por ky kredit nuk mund kapërcejë një të dymbëdhjetën pjesë të shpenzimevet të zakonshme qi i përkasin mbas bugjetit të vjetër.

Art. 41. Pushteti përmbarues nën përgjegjësin e tij civile, detyrohet të shenjojë në bugjetin e përvitshëm të Shtetit ç'do ligjë qi ngarkon shtetasit me paga e taksa.

Ligjet qi nuk shenjohen në Bugjet, quhen si të ngrituna e të pa fuqi ligjore.

Art. 42. Kur një kredit i dhanun në bugjet nuk mjafton për atë shërbim, Pushteti Përmbarues me një dekret ligjë mbrenda në motin financiar, kërkon prej Dhomës shtimin e atij krediti deri sa t'arrijë, dhe, kur shfaqen shpenzime për nevoja të pa-parapame në Bugjet, Pushteti Përmbarues përsëri mund të kërkojë prej Dhomës një shtesë krediti, gjithnji në themel të një project-ligjës së posaçme.

Ligjët për kredite suplementare ashtu dhe të jashtzakonshme, votohen si ligjët e zakonshme.

Në rase lufte, kryengritjeje, e kalamiteti public kur Dhoma e deputetve gjindet në pushim, Qeverija mundet me dekret-ligjë të krijojë një kredit të jashtzakonshëm nen-përgjegjës in e saj.

Këjo dekret-ligjë i duhet paraqitun Dhomës në sesjonin e afërm.

Art. 43. Dhoma e deputetve ka të drejtë të thërrasë përpara saj cilindo nga Ministrat për me e pyetun mbi ç'do çashtje qi i përket degës së tij.

Mënyra e thirrjes dhe e shfaqjes së Ministravet, caktohet në rregulloren e mbrendëshme.

Art. 44. Dhoma e deputetve kontrollon Qeverin.

Për mbrojtjen e interesave të përgjithëshme, Dhoma detyrohet, në ç'do rasë të veçantë, të formojë prej guini të vet Komisi hetimesh për të studjuem çashtjet e faktet qi lidhen me to. Komisit hetuese kanë të drejtë me kërkue shpjegime me gojë e me shkrim, si prej auktoritetevet botore ashtu edhe prej privatve. Mund të këqyrin edhe të gjitha aktet zyrtare qi t'u duken të nevojshme.

Art. 45. Dhoma e deputetve akuzon Ministrat e i dërgon përpara Gjyqit të Naltë të Shtetit në bazë të ligjës së veçantë.

Art. 46. Dhoma e deputetve nuk mund të pranojë deputetsi as të ndigjojë të tjerë për veç ministërvet ase zavendësvet të këtyne me përjashtimin e rasës së parame në Art. 29.

Art. 47. Në mbarim të periudhës ase në rasë të shpërndarjes së Dhomës së deputetve, Pushteti përmbarues detyrohet mbrenda në dy javë prej ditës së shpërndarjes së saj, të dekretojë zgjedhjet e reja parlamentare, të cilat duhen bamë, jo ma vonë se dy muej e gjymës dhe jo ma parë se një muej prej datës së dekretit.

Në qoftë, se për shkak të pa prituna, periudha e Dhomës së deputetve, merr fund, ma tepër se një muaj përpara kohës së caktueme në Statut, Dhoma e re mblidhet vetiu pesmbëdhjet dit pas zgjedhjeve. Në qoftë se në kohën mbas mbarimit të periudhës parlamentare dhe pa u bamë zgjedhjet e reja, Pushteti përmbarues gjindet i shtërnguem me shpallë luftë ase me dhanë dorëhekjen Kryetari i Republikës, me dekret të këtij të fundit ase të zavëndësit të këtij, thëritet Dhoma e vjetër për aprovimin e dekret-ligjes për luftë ase për pranimin e dorëhekjes, të Kryetarit të ri si mbas këtij Statuti.

Art. 48. Trupi Ministrues, e Ministrat votë besimin e marrin vetëm prej Dhomës së deputetvet.

B. II.

Senati

Art. 49. Senati përbahet prej 18. Vetësh të zgjedhun, dy të tretat prej popullit si mbas ligjes së posaçme dhe një e treta prej kryetarit të Republikës.

Kryetari i Senatit zgjidhet nga Kryetari i Republikës midis 18. Senatorvet.

Kur për ç' do arsye që të jetë mbetet zbrazët vendi i ndonji Senatori nga dy të tretat përpara se të zbatohet ligja e posaçme mbi zgjedhjen e Senatorvet, mblidhen së bashku Senati e Dhoma e Deputetvet dhe me shumicë votash zgjedhin Senatorin a Senatorët që mungojnë.

Senatorët zgjidhen për gjashtë vjet.

Sa për këtë herë dy të tretat e Senatorvet zgjidhen prej Kuvendit Kushtetues.

Art. 50. Senatorët detyrohen të betohen në Dhomën e tyre në mënyrën e caktueme në art. 20. Për deputetët.

Art. 51. Në rasë të mbledhjes së përbashkët të Senatit e të Dhomës së deputetvet, Kryesin e mbledhjes e mbanë Kryetari i Senatit dhe veprohet mbas rregullores së Dhomës së Deputetvet.

Art. 52. As kush nuk mund të zgjidhet për senator pa pasë mbushun moshën 40. vjetsh, dhe pa pasun, për veç cilësive të caktueme në art 12. Për deputetët, njandën nga cilësit e posht-shenjueme:

A. Diplomë të ndo një shkollës së naltë.

B. Ish ministër apo ish Deputet.

C. Zyrtar i naltë civil a ushtrijak, që me prova të kjarta të ketë treguem atdhetarizëm, zotsi të plotë e bindësi në ligjët.

D. Tregtar a industrjal i madh që të ketë treguem zotsi të plotë e të jetë i njoftun në fushën ekonomike.

Art. 53. Ç' do projektligje e pranue me prej Dhomës së Deputetvet para se t' i parashtrohet Kryetarit të Republikës për Aprovim, do të shkojë në Senat për shqyrtim e votim.

Art. 54. Ç' do projektligje e pranue me prej Dhomës së deputetvet, vehet në bisedim prej Senatit mbrenda një muaji prej ditës së paraqitjes të projektit, kur sesjoni asht i çelun; për kundrazi quhet i pranuem dhe i parashtrohet Kryetarit të Republikës.

Kur për ç' do arsye që të jetë, një pjesë apo të gjithë senatorët, nuk marrin pjesë në mbledhje të përbashkët mbrenda një muaji prej ditës së caktueme atëherë Dhoma e deputetvet mblidhet bashkë me senatorët që mund të ndodhen, dhe në mos u ndodhët as një, mblidhet vetëm Dhoma e Deputetvet, dhe procedojnë së bashku apo vetëm Dhoma në veprën që ka shkaktue mbledhjen e përbashkët.

Art. 55. Ç' do projekligje e refuzueme një herë prej Senatit nuk mund të paraqitet përsëri po në atë sesjon.

Art. 56. Në qoftë se Dhoma e deputetvet, hasë në kundreshtime me Senatin mbi ndonjë vendim apo ligjë, dhe Dhoma insiston në mendicë e vet, Kryetari i Republikës ka të drejtë, me pëlqimin e Senatit të shpërndajë Dhomën e deputetvet.

Në qoftë se edhe Dhoma e re insiston në mendicë e Dhomës së parë, atë herë vendimi Dhomës së re, asht i premë.

Art. 57. Në rasë trathëtije të naltë, atentate tundra sigurimit të Shtetit dhe akuzime Ministrash prej Dhomës së deputetvet, me decreti e Kryetarit të Republikës, ngrifet Gjyqi i Naltë.

Në këtë rasë, Gjyqi i Naltë, përbahe prej pes senatorvet e prej dy kryetarvet të Gjyqit të Diktimit. Detyrat e Prokurorit i ban një Komisi Parlamentare prej katër deputetvet bashkë me Kryeprokurorin e Diktimit. Në këtë rasë, këta pes Senatora, dalin nga trupi politik dhe bahen trup gjykues.

Art. 58. Senatorët, gëzojnë të gjitha të drejtat e caktueme për deputetët të shenjueme në këtë Statut.

Art. 59. Senati mblidhet po në ato sesjone që mblidhet Dhoma e deputetvet.

As njana Dhomë nuk mund të hapet pa qenë e mbledhun dhe tjetra.

Art. 60. Senatorët kanë të drejtë me marrë një shpërblim prej 6000 dhe Kryetari i tyre prej 10.800 fr. Ari në vjetë.

Këjo shumë mund të ndryshohet herë pas here me ligjë.

Art. 61. Parija e Senatit përveç Kryetarit, zgjidhet në mënyrën e caktueme 18 të Statutit për parin e Dhomës së deputetvet.

Art. 62. Senati me rregulloren e mbrendëshme të tij cakton mënyrën mbas së cilës ai do të kryej detyrat e veta, në konformitet me këtë Statut.

Art. 63. Senatori i zgjedhun risata si prej popullit ashtu dhe prej Kryetarit të Republikës, që pa shkaqe të justifikueshme si ç' duhet, nuk paraqitet deri në dy muej përpara Senatit për të bamë benë e detyrshme, quhet i ramë nga Senatorija.

Gjykimi mbi pranueshmin a mos të shkaqevet jistikative, i përket Senatit.

Art. 64. Senatori që për dy muej rrjesht mungon prej mbledhjevet pa autorizimin e Senatit, quhet vetiu i rrëxuem nga Senatorija.

Art. 65. Cilsija e Senatorit asht e pa pajtueme me ç' do nëpunësi komunale, ase me shërbimin aktiv fetar.

Art. 66. Mbledhjet e Senatit bahen në mënyrën e caktueme për deputetët në këtë Statut.

Art. 67. Senati shqyrton fuqit e cilsit ligjore të misvet të vet, dhe gjykon e vendon mbi ta mbas parashkresavet të rregullores së mbrendëshme të tij.

Art. 68. Senati deri sa të bajë rregulloren e vet, vepron mbas rregullores së mbrendëshme të Dhomës së deputetvet.

Pjesa C.

Pushteti Përmbaues KRYESIJA E REPUBLIKËS

Art. 69. Kryetari i Republikës zgjidhet prej mbledhjes së përbashkët të Senatit e të Dhomës së deputetvet për shtat vjet, me shumicë absolute votash, dhe në qoftë se për dy herë rrjesht nuk zgjidhet me shumicë absolute, herën e tretë zgjidhet me shumicë relative votash. Sa për këtë here, zgjidhet prej Kuvendit Kushtetues.

Art. 70. As kush nuk mund të zgjidhet Kryetar i Republikës pa qenë Shqiptar me racë e me gjuhë, pa qenë shtetas Shqiptar, pa gëzuar të drejtat civile e politike, dhe pa pasun të gjitha cilësitë e tjera të lypuna për deputetët.

Art. 71. Periudha shtat vjetshë fillon qysh prej ditës së zgjedhjes. Nji muej para mbarimit të kësaj periudhe, bahet zgjedhja e ré.

Art. 72. Kryetari i Republikës pa hymun në detyrë, betohet përpara Senatit e Dhomës së deputetvet mbas kësaj formule: Beto hem n'emën të Perendis e mbi nderin t'em se kam për të qenë besnik i mëvetësisë e i tansis toksore të Shqipnis, i Republikës, si edhe i Statutit e i ligjëvet të Shtetit.

Art. 73. Kryetari i Republikës ka të drejtë me marrë nji shpërblim prej 10 000 fr. Ari në muej.

Këjo shumë mund të ndryshohet herë pas here me ligjë.

Shpenzimet e shtëpis zyrtare të Kryetarit të Republikës, rregullohen me ligjë të veçantë.

Art. 74. Kryetari i Republikës asht i papërgjegjshëm, veçse për trathëti të naltë dhe për aktet e tij qi nuk kanë kundërfirmën e Ministrit ase të Ministravet competent.

Art. 75. Kryetari i Republikës, asht kreu ma i naltë i Shtetit, ka Komandën e Përgjithshme të fuqive t'armatisuna, emnon e ç'emnon Ministrat e zgjedhun prej tij, nëpunësit e naltë të Shtetit dhe gjith oficerët e fuqive t'armatisuna, asht drejtuesi i politikës së Shtetit edhe ka të drejtë me bamë tractate e marreveshtje gjith-farësh me Shtetet e huej me pelqimin e dy Dhomave, dhe me pranue e akreditue trupa diplomatike. Kryetari i Republikës nuk ka të drejtë me shpallë luftë e me bamë paqë pa pëlqimin e Senatit e të Dhomës së deputetve, veçse ne rasë mprotjeje.

Art. 76. Kryetari i Republikës urdhënon shpalljen e zbatimin e projekt-ligjeve të votueme prej dy Dhomave. Ka edhe të drejtën e veto-s.

Art. 77. Në qoftë se trupat Ministrues me ndryshime nuk marrin për dy herë rrjesht votëbesimin e Dhomës së deputetvet, Kryetari i Republikës ka të drejtë të shpërndaj Dhomën; por në qoftë se edhe Dhoma e ré nuk i ep votëbesimin, atë herë rrëxohet trupi Ministrues.

Deri sa të marri fund konflikti, qindrojnë në fuqi Ministrat e fundit qi nuk muerrën votëbesimin e Dhomës së deputetvet të shpërndame.

Art. 78. Kryetari i Republikës ka të drejtën e faljes (grace).

Propozim i ligjes për amnisti i përket vetëm pushtetit përmbarues.

Art. 79. Kryetari i Republikës mund të thërrasë dy Dhomat në mbledhje të jashtzakonshme.

Art. 80. Propozimi i ligjevet i përket pushtetit përmbarues dhe Senatit e Dhomës së deputetvet, por, propozimi ligjeve qi sjellin me vete shtesa ase barrë financjare, i përket vetëm pushtetit përmbarues.

Art. 81. As nji akt i Kryetarit të Republikës nuk ka vleftë pa kundërfirmën e Ministrit ase Ministravet Kompetentë.

Art. 82. Në kohë kryengritjeje, luftë të mbrendëshme ase të jashtme, mobilizimi të përgjithshëm, ase kalamiteti publik, Kryesija e Republikës nen përgjegjesin e trupit Ministrues, shpallë shtetin e rrethimit, dhe ven në zbatim ligjen relative në gjithë token e Shtetit ase në ndonji copë të sajë; në qoftë se Dhomat janë të mbledhuna, duhet marrë auktorizimi, dhe në qoftë se Dhomat nuk ndodhen të mbledhuna, Pushteti përmbarues e ven në zbatim, por dekreti i shpalljes së shtetrrrethimit i duhet paraqitun Dhomavet në fillim të sesjonit t'afërmë.

Dekreti i shpalljes së shtet rrethimit i paraqitet Dhomës së deputetvet mbas mbledhjes së saj për aprovim ose refuzim, e cila mbrenda 30. (tridhjet) ditve prej dates së paraqitjes të këtij dekreti, ep vendimin e refuzimit, ase t'aprovimit të tij.

Nji ligjë e posaçme ka me rregullue pezullimin e nenevet të Statutit relative me lirin personale, të drejtën e mbledhjevet, të drejtën e shoqimit, padhunueshmin e banimit, lirin e fjalës e të shtypit dhe fshehtësin e letravet.

Këjo ligje mund të vehet në zbatim e tanë, ase pjesësisht.

Në rasë qi s'ka Dhomë deputetësh, thërritet Dhoma e përparshme vetëm për qellimet e sipër tregueme, dhe këta Deputetë, sa për këtë detyrë, gëzojnë gjithë imunitetet e deputetit.

Art. 83. Kryetari i Republikës kryeson Ministrat e emnuem prej tij; por këta duhet të paraqiten përpara Dhomës së deputetvet jo ma vonë se 5 dit mbas ditës s'emnimit tue shpallun programën e tyne për të marrë votëbesimin, për ndryshe, quhen si kur kanë marrë votë mos besimi.

Art. 84. Në rasë vdekje, sëmundjeje të pa-shërueshme qi ndalon veprimin, dorëheqje të Kryetarit të Republikës, në qoftë se trupat legjislativ ndodhen të mbledhuna at ças zgjedhin Kryetarin e ri të Republikës, dhe në mos qofshin të mbledhuna, Kryetari i Senatit vetiu zavendëson kryesin e Republikës dhe m'at ças mblidhen vetiu dy Dhomat legjislativ për të zgjedhun Kryetarin e ri të Republikës.

Për veç rasave të sipërpërmendura, në mungesë të Kryetarit të Republikës, zavendëson Kryetari i Senatit, dhe në mungesë të këtij të fundit, Kryetari i Dhomës së deputetvet.

Ministrat

Art. 85. Ministër mund t'emnohet kushdo qi ka cilësit e lypuna prej ligjës për t'u zgjedhun deputet.

Nuk mund t'emnohen minister gjinit prej gjaku të Kryetarit dhe të Kryetarit të Senatit deri në gradë të dytë; gjithashtu dy gjini prej gjaku deri në gradë të tretë gjith n'atë trup Ministrues.

Të huejt prej race, qi naturalizohen shtetas shqiptar, nuk mund t'emnohen Ministër.

Art. 86. Ministrant hyjnë lirisht në Senat e në Dhomën e deputetvet dhe ndigjohen kurdoherë qi kërkojnë fjalën, por votojnë në Dhomat e tyne, vetëm ata qi janë Senatora dhe deputetë.

Art. 87. Ministrant, pa hymë në detyrë betohen përpara Kryetarit të Republikës.

Art. 88. Kur trupat legjislativ ndodhen në pushim, Qeverija ka të drejtë me bamë dekret ligjë; por këto do t'i parashtrohen pushtetit legjislativ në fillim të sesjonit t'afërmë për shqyrtim e pranim.

Në qoftë se nuk paraqiten ose nuk pranohen, quhen vetiu të rrëxueme.

Art. 89. Ministrant janë të përgjegjshëm politikisht përpara Dhomës së deputetvet, solidarisht për politikën e përgjithëshme të tyne dhe ç'do Ministër veçanërisht për veprat e veta.

Art. 90. Askurr urdhëni i kryetarit të Republikës nuk mund të lirojë ministrant prej përgjegjësis së tyne.

Art. 91. Ministrant gëzojnë imunitetin parlamentar.

Art. 92. Në ç'do shfaqje të Ministravet, Ministri i Drejtësis mbanë vendin Kryesor.

Këshilli kontrollues i Financavet

Art. 93. Financat e Shtetit kontrollohen prej këshillit kontrollues të financavet.

Art. 94. Organizimi i këtij Këshilli, mënyra e ushtrimit të Zyravet të tij dhe cilësit e misëvet qi e përbajnë, caktohen në ligjen e posaçme.

Art. 95. Të drejtat e këtij këshillit janë kontrolli parashikues (preventive) e ndeshkuese (represiv) i llogarive të gjithë administratës së Shtetit edhe ato qi caktohen në ligjën e posaçme.

Art. 96. Kryetari dhe anëtarët e këtij Këshilli emnohen prej Kryetarit të Republikës dhe nëpunsit tjerë, si mbas ligjës.

Art. 97. Patundëshmija e këshillit kontrollues të financavet, sigurohet në mënyrën e caktueme në këtë Statut për misët e Gjyqit të Diktimit, me ndryshimin qi asht vetëm për pes vjet që prej ditës s'emnimit të së cilit prej tyne.

Pjesa D.

Pushteti gjyqsuer

Art. 98. Gjykatat janë independente. Në të dhanunit e gjykimevet të veta, nuk dipendojnë prej as nji tjetër auktoriteti veç se prej atij të ligjes.

As nji pushtet i shtetit, as legjislativ, as përmbaues, nuk mund të trazohet në punët gjyqsore.

Art. 99. As njeri nuk mund të thëritet as të gjykohet prej nji tjetër gjykate veçse prej asaj, të cilës i përket ligjorisht. Me as nji mënyrë nuk mund të formohen gjykata të jashtzakonshme për gjykime mbi rasa të veçanta.

Art. 100. Bisedimet përpara gjykatavet, bahen botnisht veçse n'ato rasa kur gjyqtarët e shohin me udhë qi të mbajnë dyrët të mbylluna n'interesë të qetsis botore e të moralit.

Gjyqtarët vendojnë e votojnë fshehtas, por gjykimet e dhanuna shqiptohen me za të naltë e botnisht.

Ç' do gjykim duhet të përmbajë arsyet nji nga nji dhe artikujt e ligjes ku mbështetet.

Art. 101. Ç' do njiri i pandehun me krim, duhet të ketë nji mbrojtës që prej ditës qi veht nen akuzim. Në qoftë se ai nuk kujdeset për të marrë mbrojtës, atëherë gjykata i a emnon vetiut.

Art. 102. Të gjithë gjyqtarët e prokurorët emnohen me dekret të Kryetarit të Republikës mbas propozimit të Ministris së Drejtësis në bazë të zgjedhjes së bamun prej nji komisije të posaçme. Këjo komisi do të ketë për Kryetar Ministrin e Dretësis e për misa sekretarin e përgjithshëm të Ministris së Drejtësis, Kryetarët dhe Kryeprokurorin e Diktimit.

Cilësit e gjyqtarvet e të prokurorvet, do të caktohen me ligjë.

Art. 103. Gjyqtarvet e prokurorvet u sigurohet patundëshmija prej zyrës së tyne.

Nji gjyqtar, për as nji arsye nuk mund të pushohet nga puna kundër dëshirës së tij veçse në bazë të nji gjykimi të dhanun prej nji gjykate kompetente apo të nji gjykimi të Gjykatës së Diktimit për faje dishiplinore.

Nji gjyqtar nuk mund të thëritet në gjyq për akte qi i përkasin zyrës së tij pa vendimin e gjykatës së Diktimit. Vendimi i auktoritetit competent për të futunit nen akuzim të nji gjyqtari, sjellë me vete pezullimin e tij nga puna në rasat e parapame prej ligjës. Nji gjyqtar nuk mund të shpërngulet veçse në qoftë se dëfton ma parë me shkrim se e pëlqen vendin e ri.

Nji gjyqtar nuk mund të veht në pensjon kundër pëlqimit të tij veçse kur të ketë mbushen vjetët e sherbimit, apo të ketë kaptuem moshën e caktueme prej ligjes, ase kur sëmundje fizike a mendore e bajnë të pa zotin për shërbim. Në këtë rasën e mbrame të

vomit e tij në pensjon, do të bahet në bazë të një vendimi të dhanun nga gjykata e Diktimit.

Mënyra për të futurit nën akuzim e për gjykimin për fajë dishiplinore të misvet të gjykatës së Diktimit, do të rregullohet me një ligjë të posaçme.

Art. 104. Gjyqtarët në një mënyrë nuk mund të vehen në dispozitshmi.

Art. 105. Një gjyqtar nuk mund të pranojë as një tjetër nepunsi në administratën botore, as me rrogë as pa rrogë.

Art. 106. Gjyqtarët janë rreptësisht të ndaluem të merren me politikë. Për ndryshe pushohen nga puna.

Art. 107. Vetëm gjyqtarët që kanë cilësitë e parapame prej ligjës që do të bahet, gëzojnë të drejtat e caktueme në këtë kapitull mbas tri vjetësh shërbimi.

Kapitulli II.

Dispozita të ndryshme

Art. 108. Shteti Shqiptar as një as ndanë tituj fisnikije.

Art. 109. Ndërpretimi autentik i ligjevet, i përket pushtetit legjislativ.

Art. 110. Asnjë organizim Shteti nuk mund të bahet as të ndryshohet veçse me ligjë.

Asnjë nepunsi nuk mund të krijohet veçse me ligjë.

Qarshkrimet administrative, gjyqsore, ushtrijake dhe të ç' do dege tjetër, si dhe ndrrimet e qendrave të tyre, rregullohen vetëm me ligjë.

Art. 111. Shërbimi ushtrijak, asht i detyrshëm për të gjithë shtetasit shqiptar si mbas ligjës, për veç përjashtimevet të caktueme prej saj.

Art. 112. Asnjë e drejtë, ç'farë do që të jetë dhe kujdo që t'i përkasë, nuk mund të krijohet as të shuhet veçse me ligjë.

Art. 113. Të gjithë bashkajapin në përpjesë të pasunis së vet për nevojat financjare të Shtetit. Asnjë pagë ose taksë nuk mund të veket as të mblidhet veç se me ligjë; vetëm kur imponohet ose shtohet taksë doganore e cila mund të mblidhet prej ditës së paraqitjes para dhomës së deputetvet të projektit relative, i cili duhet të votohet mbrenda në sesjonin, në të cilin u-paraqit.

Art. 114. Asnjë privilegj nuk mund t'i bahet kuj përse u-përket pagave e taksavet.

Ç' do shkarkim a lehtësim do të rrjedhë prej një ligje.

Art. 115. Asnjë shpenzim nuk mund të bahet pa një ligjë autorizuese.

Art. 116. Asnjë rrogë, shpërblim a pensjon mbi kurriz të thesarit botuer nuk mund t'i lidhet a t'i epet kuj, veçse mbas ligjës.

Art. 117. Asnjë send prej pasunis së patundëshme të Shtetit nuk mund të jetërtohet ose të pajtohet për një kohë ma të gjatë se njëzet vjet, veçse me një ligjë.

Art. 118. Asnjë hua nuk mund të kontraktohet për dobi të Shtetit, pa një ligjë autorizuese.

Art. 119. Borxhet e Shtetit janë të garantueme.

Ç' do borxhë e Shtetit kundrejt kreditorvet të vet, asht e padhunueshme.

Art. 120. Shteti një persona morale të krijueme mbas ligjës.

Art. 121. Asnjë fuqi e armatisun e huej nuk mund të shkelë në tokën shqiptare, veçse me ligjë të posaçme.

Art. 122. Nepunës disponibile janë të ndaluem për të gjitha degat e Administratës veçse në ushtri dhe në ministri të Punve të Jashtme.

Art. 123. Gjendja juridike e nepunësve të Shtetit, rregullohet vetëm me ligjë.

Kapitulli III.

Të drejtat e qytetasvet

Art. 124. Të gjithë pa ndryshim shtetsije, janë të barasuem përpara ligjës dhe gëzojnë baras të drejtat civile; por mbi tokat rryrale në Shqipni me ç' do titull kanë të drejtë pronësisje vetëm shtetasit dhe personat morale Shqiptare. Të huejët kanë vetëm të drejtën e shitjes të tokavet rryrale dhe të drejtën e pronësisje vetëm mbi ato toka rryrale të nevojshme për ngrefjen e fabrikavet dhe rregullimin e komunikacionit.

Art. 125. Të gjithë shtetasit gëzojnë baras të drejtat politike dhe pranohen në të gjitha nëpunsit civile e ushtrijake, përveç përjashtimevet të caktueme prej ligjës.

Art. 126. Lirija personale asht e garantueme. Askush nuk mund të ndiqet, t'arrestohet, të burrose, të dërgohet në gjyq ose në ç' do mënyrë të pengohet nga lirija veçse në rasat e parapame prej ligjës dhe në formën e caktueme prej saj.

Art. 127. Banimi asht i padhunueshëm.

Asnji e hyme pahirë nuk mund të bahet veç kur dhe si urdhënon ligja.

Art. 128. Lirija e fjalës dhe e shtypit asht e garantueme. Censura preventive asht e ndalueme.

Konfiskimi i shtypshkrimevet rregullohet me ligjë.

Vetëm shtetas shqiptarë mund të nxjerrin gazeta si mbas ligjës së posaçme.

Art. 129. E drejta e pronësisje, pa përjashtim, asht e padhunëshme, veçse kur interesi botuer ligjorisht i vërtetuem e kërkon dhe kundrejt një damshpërblimi t'arsyeshëm si mbas ligjës, të paguem në dorë (peshin).

Art. 130. Toka asht pronë e thjeshtë (mylq), por dispozitat ligjore deri tash në fuqi mbi tokat, janë në veprim deri sa të ndrrohen me ligjë të posaçme.

Pasunija minerare asht e ndame në dy klasë; Miniere e Gurore; të parat janë pronë e Shtetit dhe të dytat pronë e zotnuesvet të sipërfaqes së tokës.

Shfrytzimi i tyne bahet si mbas ligjës për-përkatëse.

Art. 131. E drejta e shoqimit dhe e drejta e mbledhjes paqësisht dhe pa armë, janë të garantueme, në konformitet me ligjët.

Shoqënit kurr nuk mund të përndahen për kundravajtje në ligjët, veçse me vendim gjyqji.

Vetëm në mbledhjet botore mund të ndodhet policija.

Vetëm mbledhjet përjashta në vend të hapun mund të ndalohen, në qoftë se prej mbledhjes lind rreziku i prishjes së qetsis botore.

Art. 132. Fshetësija postare asht e padhunueshme dhe rregullohet me ligjë.

Art. 133. Vetëm shtetas shqiptar pranohen si zyrtarë e nëpunës të Shtetit, për veç përjashtimevet të caktueme me ligjë të posaçme.

Art. 134. Ligjët penale s'mund të kenë fuqi prapa-vepruese në sfavor të të pandehunit.

Art. 135. Ç' do mandim trupi (torture) asht krejt e ndalueme.

Art. 136. As një shtetas shqiptar nuk mund të ekspulsohet t'internohet ase të shkufizohet veç se me ligjë.

Art. 137. Konfiskimi asht i ndaluem dhe s'mund të bahet veçse mbas ligjës me vendim gjykate.

Art. 138. Sicili ose shum së bashku kanë të drejtë, tue rruejtun ligjët e Shtetit, t'u drejtohen me shkresë ose me gojë auktoritetevet kompetente, të cilët detyrohen të veprojnë shpejt dhe t'i përgjigjen me shkresë atij qi u-drejtohet.

Art. 139. Mbassi lirija e njeriut asht e shenjtë, në Shqipni as blehet as shitet njeri; ç' do njeri i blemë ase skllav, por sa të shkelë në token Shqiptare, asht i lirë.

Kapitë IV.

Dispozita të mbrame

Art. 140. Ç' do ligjë ase dekretligjë në kundërshtim me shkrojnë dhe me shpirtin e këtij Statuti, asht antikushtetore dhe e pa fuqishme.

Art. 141. Dy trupat legjislativ mbi proponimin e Kryetarit të Republikës, ase të Misëvet qi i përbajnë, kanë të drejtë se cili trup ndër mbledhje të tyne të veçanta të marrin vendime me dy të tretat për ndrrimin e urdhënimeve të Statutit, tue deklaruem nevojën e ndrrimit.

Dy trupat legjislativ mbassi të kenë marrë së cili veçanërisht këtë vendim, mblidhen së bashku dhe procedojnë në ndrrime.

Vendimet mbi ndrrime t' urdhënimeveve Statutore, merren me dy të tretat votash të gjithë Misëvet qi përbajnë mbledhjen e përbashkët.

Gjith në këtë mënyrë bahet edhe interpretimi autentik i Statutit.

Forma Republikane e Shtetit nuk mund të ndrrohet me as një mënyrë.

Art. 142. Ky Statut hyn në fuqi prej ditës së shpalljes.

Vërtetohet njësisht me origjinalin
Kryetari i Kuvendit Kushtetues
ESHREF FRASHERI